

Oproep tot kandidaatstelling
Steunpunt voor Beleidsrelevant Onderzoek
voor het thema Bestuurlijke Vernieuwing
(2026-2030)

Inhoudstafel

1. Opzet van de oproep	3
2. Omschrijving van het steunpunt.....	4
2.1. Beleidsrelevant perspectief	4
2.2. Wetenschappelijk perspectief	4
2.3. Doelstellingen van het steunpunt.....	4
2.4. Samenstelling van een Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing.....	5
2.5. Beheer van het steunpunt	7
2.6. Middelen van het steunpunt	7
3. Algemene en administratieve bepalingen	9
3.1. Definitie van het steunpunt en het thema	9
3.2. Regelgeving	9
3.3. Selectie en erkenningsprocedure	9
3.4. Bijkomende informatie	11
4. Modaliteiten voor de kandidaatstelling	12
4.1. Samenstelling van het aanvraagdossier.....	12
4.2. Taalgebruik in de kandidaatstelling	15
4.3. Indiening van de kandidaatstelling	15
5. Openbaarmaking van de erkende kandidaatstelling.....	16
6. Thema bestuurlijke vernieuwing 2026-2030	17
7. Model Aanvraagformulier.....	25

1. Opzet van de oproep

Op XXX hechtte de Vlaamse Regering op voorstel van minister Crevits haar goedkeuring aan de krachtlijnen voor een nieuwe oproep tot het indienen van voorstellen tot erkenning en financiering van een Steunpunt voor Beleidsrelevant Onderzoek voor het thema Bestuurlijke Vernieuwing. Hierbij wordt vastgehouden aan de basisprincipes van de eerdere generaties van dit in 2001 opgestarte initiatief.

Er wordt voorzien in structurele financiering van beleidsrelevant onderzoek in domeinen en/of onderwerpen die voor de Vlaamse overheid prioritair zijn. De hoofdopdracht van het steunpunt bestaat uit onderzoekopdrachten die gericht zijn op voor het beleid relevante problemen. Het opbouwen van (basis)gegevensverzamelingen kan nooit de hoofdopdracht zijn maar kan ten behoeve van beleidsondersteunende onderzoekopdrachten wel nuttig en/of noodzakelijk zijn. Via het steunpunt beoogt men, in een beperkt aantal zorgvuldig uitgekozen sectoren, een kritische massa samen te brengen en/of op te bouwen en hiervoor een zekere mate van stabiliteit te creëren binnen een duidelijk vastgelegd contractueel kader.

Dit document begeleidt de oproep. Het biedt een zicht op de inhoudelijke onderzoekslijnen waarbinnen het steunpunt moet werken van 1 januari 2026 t.e.m. 31 december 2030 (meerjarenplan). Het zwaartepunt van de programmatie ligt echter bij de jaarplanning, in functie van de prioriteiten van de opdrachtgever en het beschikbare budget. Van de kandidaat-inschrijvers wordt verwacht dat ze aantonen voldoende competentie in huis te hebben om een visie te ontwikkelen over de thema's uit het meerjarenplan en om op een flexibele manier jaarlijks invulling te geven aan de onderzoekslijnen op basis van de verwachtingen van de opdrachtgever. Daarbij wordt verwacht dat de kandidaat-indieners de nodige openheid garanderen in hun werkzaamheden zodat de opdrachtgever de beleidsrelevantie kan bewaken op het niveau van de individuele onderzoeksprojecten, en dit zowel op het moment van de opmaak van een plan van aanpak, de uitvoering, de oplevering en de ontsluiting.

Voorliggend document bevat tevens het verplicht te gebruiken aanvraagformulier.

2. Omschrijving van het steunpunt

2.1. Beleidsrelevant perspectief

Beleidsrelevant onderzoek is wetenschappelijk onderzoek dat de beleidscyclus voedt en ondersteunend kan zijn zowel naar visievorming, uitvoering, monitoring en evaluatie van het beleid (definitie). Het is dus niet louter beperkt tot de louter beleidsvoorbereidende fase in strikte zin. Dit steunpunt zal onderzoek voeren dat de beleidsagenda van minister Crevits direct ondersteunt.

De duurtijd van vijf jaar met flexibele jaarplannen stelt het geheel van onderzoeksgroepen die beleidsrelevant onderzoek via een steunpunt realiseren, in staat zich zo goed mogelijk te organiseren om zo efficiënt mogelijk een antwoord te geven op de beleidsvragen.

2.2. Wetenschappelijk perspectief

Zoals in de hierboven vermelde definitie omschreven is beleidsrelevant onderzoek wetenschappelijk onderzoek. Dit komt erop neer dat het onderzoek in overeenstemming moet zijn met de eisen of regels van de wetenschap of anders gezegd dat het onderzoek gebaseerd moet zijn op het systematisch geordend geheel van het weten en van de regels, wetmatigheden, theorieën, hypothesen en systemen waarmee verdere kennis verkregen wordt. Vandaar dat de selectieprocedure en de evaluatieprocedure een luik wetenschappelijke beoordeling omvat.

Het perspectief dat beleidsrelevant onderzoek wetenschappelijk is, heeft ook zijn weerslag op hoe het Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing georganiseerd is en wie zich kandidaat kan stellen. Het zwaartepunt ligt bij de instellingen voor hoger onderwijs binnen de Vlaamse Gemeenschap die verder kunnen samenwerken met openbare onderzoeksinstituten en dergelijke instellingen buiten de Vlaamse Gemeenschap.

Voor deze kennisinstellingen is het meewerken aan het Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing een uitdaging om hun wetenschappelijke expertise te valoriseren in beleidsrelevant onderzoek als onderdeel van hun wetenschappelijke en maatschappelijke dienstverlening.

2.3. Doelstellingen van het steunpunt

2.3.1. Doelstellingen voor de Vlaamse overheid

Het Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing dient de beleidsvoorbereiding te ondersteunen door onderzoekswerk uit te voeren dat gericht is op voor het beleid relevante problemen. Met de oprichting van het steunpunt wenst de Vlaamse Regering de volgende objectieven te bereiken:

- streven naar een structurele onderzoeksfinanciering, gericht op prioritaire beleidsthema's;
- creëren van stabiliteit inzake wetenschappelijk onderzoek binnen een duidelijk vastgelegd contractueel kader;
- streven naar een wetenschappelijke onderbouwing van het beleid door het structureel inpassen van wetenschappelijk onderzoek in de beleids- en beheerscyclus;
- samenbrengen van een kritische massa;
- bevorderen van de multidisciplinariteit van het beleidsrelevant onderzoek;
- toegankelijk maken van de beschikbare wetenschappelijke knowhow en overdragen van deze kennis naar de Vlaamse overheid en de lokale besturen toe.

2.3.2. Opdrachten en taken van het steunpunt

Van het Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing wordt verwacht dat het taken en opdrachten uitvoert op verschillende niveaus en takken van de wetenschapsbeoefening. De onderzoeksthema's waarrond het steunpunt zal moeten werken, zijn beschreven in het meerjarenplan (zie 5. Thema bestuurlijke vernieuwing 2026-2030). Jaarlijks worden de thema's door de opdrachtgever geprogrammeerd in een jaarplan met concrete verwachtingen ten aanzien van de beleidsrelevante output. Het steunpunt moet in zijn jaarprogramma aangeven hoe dit jaarplan zal worden uitgevoerd.

Om dit te kunnen vervullen, dient het Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing de nodige expertise en innovatieve kennis op te bouwen, onder andere door zich te integreren in internationale netwerken.

2.3.3. Interactie tussen het steunpunt en de Vlaamse overheid

Het is van uitermate belang dat er door het Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing in zijn relaties met andere actoren één duidelijk aanspreekpunt bepaald wordt dat het steunpunt vertegenwoordigt naar de Vlaamse overheid in de rol van opdrachtgever toe. Het steunpunt duidt daarom een promotor-coördinator aan. De benoeming van deze promotor-coördinator, die een medewerker is van een van de deelnemende universiteiten of hogescholen, wordt in de beheersovereenkomst bevestigd.

Wat betreft dataverzameling en data-analyse (en zeker wat betreft survey-onderzoek) zal er ook afstemming moeten plaatsvinden met de Vlaamse Statistische Autoriteit. De organisatie van surveys dient te beantwoorden aan de kwaliteitsstandaarden die door de Vlaamse Statistische Autoriteit worden aangegeven.

De resultaten en verzamelde gegevens moeten ter beschikking worden gesteld van de minister belast met binnenlands bestuur. Wat intellectuele eigendomsrechten betreft, is het basisprincipe dat de kennis eigendom blijft van de opdrachtnemer; de Vlaamse overheid als opdrachtgever krijgt een niet-exclusief, kosteloos gebruiksrecht op de kennis en de data waarop deze gebaseerd is. Deze bepalingen worden verder gespecificeerd in de beheersovereenkomst, de samenwerkingsovereenkomst tussen de deelnemers en specifieke afspraken en akkoorden tussen de opdrachtgever en de opdrachtnemer. De gevalideerde resultaten en statistieken worden op verzoek eveneens ter beschikking gesteld van de Vlaamse Statistische Autoriteit.

2.3.4. Interactie tussen het steunpunt en belanghebbenden

Van het Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing wordt verwacht dat het zich integreert in een netwerk van actoren met als doel:

- de formulering van de onderzoeksvraagstukken en de impact van onderzoeksvoorstellen af te toetsen met het ruime beleidsveld;
- de gegevensverzameling en –ontsluiting te bevorderen en flexibel te kunnen uitvoeren.

Belangrijk hierbij is dat actoren zoals koepelorganisaties, federaties, lokale bestuurlijke niveaus, enzovoort deel uitmaken van dit netwerk, vooral op het niveau van de concrete onderzoeksprojecten en bijhorende werkgroepen.

Een steunpunt verbreedt ook het publiek begrip van de wetenschap door middel van kosteloze bekendmaking van de onderzoeksresultaten en de onderzoeksactiviteiten onder meer via hun eigen website, het publicatieportaal van de Vlaamse overheid en het FRIS-onderzoeksportaal.

2.4. Samenstelling van een Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing

2.4.1. Instellingen voor hoger onderwijs als basis

Het Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing is een entiteit in de schoot van een of meerdere universiteiten en/of hogescholen in de Vlaamse Gemeenschap. Indien er meerdere instellingen zijn, sluiten zij omtrent de organisatie van het steunpunt een samenwerkingsovereenkomst¹ af. De samenwerkingsovereenkomst regelt inzonderheid de financiële verantwoordelijkheden en de vertegenwoordigingsbevoegdheden aangaande de organisatie en de werking van het steunpunt. Het steunpunt is een entiteit buiten de Vlaamse overheid met functionele autonomie, met een eigen (financiële) verantwoordelijkheid maar zonder een eigen rechtspersoonlijkheid.

Het steunpunt vormt ook een aparte entiteit binnen een of meerdere universiteiten of hogescholen, maar dient tegelijk de nodige afstemming met deze instellingen te verzekeren. Door het steunpunt in te bedden in het academisch milieu wenst de Vlaamse Regering immers de wetenschappelijkheid van het beleidsrelevant onderzoek te benadrukken, daarbij gebruikmakend van de expertise en de kennis die reeds aanwezig is binnen de Vlaamse hogescholen en universiteiten.

Indien er meerdere instellingen voor hoger onderwijs aan het steunpunt deelnemen, duiden zij onderling een coördinerende instelling aan, hierna de initiator genoemd. De aanduiding van deze initiator wordt in de samenwerkingsovereenkomst opgenomen. De taken van de initiator omvatten onder meer: het ondertekenen van de beheersovereenkomst, het ontvangen van de volledige financiering van het steunpunt en het op basis van de afspraken in de samenwerkingsovereenkomst verdelen van de middelen aan de deelnemende instellingen. De samenwerkingsovereenkomst dient samen met het aanvraagformulier ingediend te worden.

2.4.2. Mogelijkheid tot structureel samenwerken

In het kader van het steunpunt kunnen de universiteiten of hogescholen ook samenwerken met “partners” zoals een of meer instellingen voor hoger onderwijs buiten de Vlaamse Gemeenschap of met een of meer openbare onderzoeksinstellingen binnen of buiten de Vlaamse Gemeenschap. Deze structurele samenwerking wordt vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst. Wanneer er al een samenwerkingsovereenkomst opgesteld wordt omdat er meerdere deelnemende instellingen zijn voor hoger onderwijs, wordt de samenwerking met partners ook hierin geïntegreerd, zo niet, wordt een samenwerkingsovereenkomst opgesteld tussen de instelling voor hoger onderwijs en de partner(s).

Het hoofdonderscheid tussen een instelling en een partner is dat de onder mogelijke partners genoemde entiteiten niet zelfstandig voor een steunpunt kunnen kandideren, dat een partner niet kan worden aangeduid als initiator, dat de promotor-coördinator een medewerker moet zijn van de deelnemende universiteiten en/of hogescholen. Op financieel vlak wordt er geen overhead verrekend op de kosten van een partner.

2.4.3. Brede samenstelling

Het geheel van het samenwerkingsverband dat het steunpunt realiseert, wordt ook wel het consortium genoemd. Hoe ruim of beperkt dit consortium moet zijn, hangt in eerste instantie af van het thema, of de onderzoeksvragen die de Vlaamse overheid stelt en de meerwaarde die de omvang van het consortium heeft in het onderzoeksvoorstel van het kandidaat-steunpunt. Het Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing moet een beroep kunnen doen op een multidisciplinair team dat zowel expertise heeft op het vlak van bestuurskunde als van politieke wetenschappen, financiën, economie, regelgeving, ... Het consortium moet in staat zijn snel de nodige expertise aan te trekken zodat het vlot kan inspelen op de verwachtingen van de opdrachtgever binnen het ruime kader van de meerjarenplanning.

¹ Zoals bedoeld in artikel II.173. §1 van de Codex Hoger Onderwijs

2.4.4. Onderaanneming

Het steunpunt kan zich voor het uitvoeren van specifieke ondersteunende of uitvoerende opdrachten laten bijstaan door een derde. Een steunpunt kan evenwel geen volledige onderzoeksopdracht uitbesteden. De uitbestede opdracht moet een onderdeel vormen van onderzoek van het steunpunt; het onderzoeksopzet, de analyse en het trekken van de conclusies dienen te gebeuren door een aan het steunpunt deelnemende instelling. Voor het uitbesteden van het onderzoek is het steunpunt onderhevig aan de overheidsopdrachtenregelgeving.

2.5. Beheer van het steunpunt

Alhoewel een steunpunt per definitie in een of meerdere hogescho(o)l(en) of universiteit(en) geïntegreerd is, dient het beschouwd te worden als een aparte entiteit. Van het steunpunt wordt verwacht dat het een eigen bedrijfsplan opmaakt waarin wordt aangegeven hoe het steunpunt georganiseerd zal worden.

Dit behelst onder meer de beschrijving van de algemene werkingsprincipes, de eindverantwoordelijkheid en coördinatie tussen de verschillende deelnemende instellingen, opvolgings- en rapporteringenmechanismen.

Het steunpunt wordt verplicht een afzonderlijke boekhouding te voeren. In het geval van een consortium dienen voor de verschillende deelnemende entiteiten afzonderlijke boekhoudingen te worden gevoerd.

Het steunpunt kan een reserve opbouwen ten bedrage van een percentage van de jaarlijkse betoelaging. De reserve moet worden aangewend voor de goede werking en de activiteiten van het steunpunt.

2.6. Middelen van het steunpunt

2.6.1. Financiering door de Vlaamse overheid

In de nota Vlaamse Regering en het ontwerp van beheersovereenkomst wordt een indicatief bedrag van maximaal 418.000 euro vermeld.

Het definitieve maximale bedrag wordt vastgesteld op het ogenblik van het afsluiten van een beheersovereenkomst tussen de Vlaamse Regering en het Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing.

De Vlaamse minister belast met binnenlands bestuur kan via een ministerieel besluit jaarlijks een subsidie toekennen aan het steunpunt binnen de beschikbare begrotingskredieten.

Daarnaast kan er financiering voorzien worden voor extra opdrachten die aansluiten bij de doelstellingen van het meerjarenplan. Deze extra middelen worden in overleg tussen de stuurgroep en het steunpunt in verhouding tot de gevraagde wetenschappelijke dienstverlening afgesproken en per jaar vastgelegd.

2.6.2. Aanwending van de financiering

De financiering van het steunpunt moet aangewend worden voor personeelskosten, werkingskosten, uitrustingskosten, onderaannemingskosten, centrale beheerskosten en algemene exploitatiekosten, die nodig zijn voor de uitvoering van de opdrachten van het steunpunt. Ook de kosten voor ontsluiting van de onderzoeksresultaten, zowel intern als extern voor alle mogelijke belanghebbenden (bv. door middel van studiedagen of toelichtingsmomenten), worden in principe opgevangen binnen de financiering, tenzij hierover andere afspraken worden gemaakt binnen de stuurgroep.

De subsidie is een maximaal beschikbaar bedrag. Het steunpunt moet door middel van verantwoordingsstukken kunnen aantonen dat deze kosten effectief werden gemaakt.

2.6.3. Centrale beheerskosten en algemene exploitatiekosten

De universiteiten en hogescholen binnen de Vlaamse Gemeenschap van het consortium dat erkend wordt als steunpunt, mogen conform met de bepalingen van het besluit van de Vlaamse Regering van 14 juli 1993, centrale beheerskosten en algemene exploitatiekosten (“overhead”) verrekenen voor een maximum van 5% op de gemaakte kosten. Er wordt geen overhead verrekend op de kosten die door de partners gemaakt worden.

2.6.4. Inbreng van eigen logistieke middelen

De inschrijver dient aan te geven welke middelen hij in de ruime zin zal inzetten voor de ondersteuning van de werking van het steunpunt, alsmede de duur van deze inzet.

De inschrijver dient het steunpunt te huisvesten in een omgeving die geschikt is voor deze activiteiten en die toelaat een duidelijke herkenbaarheid voor de gebruiker te hebben. Zij moeten tevens aangeven hoe zij dit zullen verwezenlijken.

Verdere voorstellen omtrent de inbreng van eigen logistieke middelen kunnen betrekking hebben op: hard- en software, communicatienetwerken, enzovoort.

3. Algemene en administratieve bepalingen

3.1. Definitie van het steunpunt en het thema

Het steunpunt is een entiteit in de schoot van één initiërende associatie, universiteit, hogeschool of instelling voor postinitieel onderwijs in de Vlaamse Gemeenschap die, daartoe erkend, wetenschappelijke ondersteuning biedt aan de Vlaamse overheid met betrekking tot specifieke thema's. Het steunpunt is een entiteit buiten de Vlaamse overheid met functionele autonomie, met een eigen (financiële) verantwoordelijkheid maar zonder een eigen rechtspersoonlijkheid.

Het steunpunt wordt erkend voor het beleidsthema "Bestuurlijke Vernieuwing" (2026-2030) zoals afgebakend door de Vlaamse Regering. Er wordt één steunpunt erkend voor dit thema dat binnen de bevoegdheden van de Vlaamse Gemeenschap of het Vlaamse Gewest valt en wegens zijn bestuurlijke of beleidsmatige relevantie een bijzondere en op wetenschappelijke inzichten gebaseerde ondersteuning vraagt.

3.2. Regelgeving

De volgende regelgeving is van toepassing op Steunpunten voor Beleidsrelevant Onderzoek:

- het decreet van 22 februari 1995 betreffende de wetenschappelijke of maatschappelijke dienstverlening door de universiteiten of de hogescholen en betreffende de relaties van de universiteiten en de hogescholen met andere rechtspersonen;
- het decreet van 30 april 2009 betreffende de organisatie en de financiering van het wetenschaps- en technologisch innovatiebeleid, artikel 63/13, §4, 2°, ingevoegd bij het decreet van 25 april 2014;
- het besluit van de Vlaamse Regering van 15 september 2006 betreffende de Steunpunten voor Beleidsrelevant Onderzoek;
- het besluit van de Vlaamse Regering van 3 juli 2015 betreffende de organisatie van het beleidsrelevant wetenschappelijk onderzoek;
- de beheersovereenkomst afgesloten in het kader van het betreffende steunpunt op basis van de modelbeheersovereenkomst zoals deze werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering op XXX.

De reglementering op overheidsopdrachten is niet van toepassing op deze oproep. De selectie van het Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing valt wel onder de algemene beginselen van behoorlijk bestuur.

3.3. Selectie en erkenningsprocedure

3.3.1. Indiening en ontvankelijkheid

In opdracht van de functioneel aansturende minister registreert het Agentschap Binnenlands Bestuur alle ingediende kandidaatstellingen en controleert of de kandidaatstellingen voldoen aan de in het besluit vermelde ontvankelijkheidscriteria. De functioneel aansturende minister beslist op basis van het advies van het agentschap over de ontvankelijkheid van de kandidaatstellingen.

De ontvankelijkheidscriteria werden als volgt omschreven in het Steunpuntenbesluit:

- de vervalt termijn waarbinnen de erkenningsaanvraag moet worden ingediend;
- het voldoen aan de bepalingen in de oproep over de manier van indienen;
- de indiening van de erkenningsaanvraag door het bevoegde bestuursorgaan;

- de omschrijving van de nodige administratieve gegevens betreffende het steunpunt;
- de omschrijving van de informatie die ten minste nodig is om een toetsing aan de selectiecriteria toe te laten;
- de omschrijving van de informatie die ten minste nodig is om de grootte van de benodigde vaste werkingsenveloppe te objectiveren en in te schatten;
- de toevoeging van een samenwerkingsovereenkomst indien meerdere instellingen deel uitmaken van het steunpunt.

Aanvragen die op een of meerdere van de hierboven genoemde criteria niet in orde zijn, worden formeel onontvankelijk verklaard en uitgesloten van de verdere selectieprocedure. De inschrijvers waarvan de aanvraag niet ontvankelijk werd verklaard, worden hiervan geïnformeerd in een aangetekend schrijven.

3.3.2. Beoordeling van de kandidatuur en selectiecriteria

Het Agentschap Binnenlands Bestuur toetst de erkenningsvragen aan de selectiecriteria van wetenschappelijke en bestuurlijke aard alsook aan de beleidsrelevante criteria.

Omschrijving van de selectiecriteria:

- Wetenschappelijke selectiecriteria (40 %)
 - de wijze waarop alle aspecten van de opdracht evenwichtig worden ingevuld;
 - de visie die wordt ontwikkeld omtrent de onderzoeksthema's in de meerjarenplanning;
 - de "state of the art"/originaliteit van de voorgestelde methoden die zullen worden ingezet bij de uitwerking van de onderzoekslijnen uit het meerjarenprogramma;
 - de bijdrage aan de ontwikkeling van het vakgebied (op Vlaams en internationaal niveau);
 - vanuit een wetenschappelijk oogpunt, het personeelsbeleid van het steunpunt, in het bijzonder de evenwichtige opbouw van het personeelsbestand en de opleiding van jonge onderzoekers;
 - het in het verleden verricht wetenschappelijk onderzoek dat relevant is voor het beleid.
- Beleidsrelevante selectiecriteria (40 %)
 - de flexibiliteit van het steunpunt als geheel en de flexibele inzetbaarheid van het personeel van het steunpunt, afhankelijk van de jaarlijkse prioriteiten van de opdrachtgever;
 - de potentiële meerwaarde van het beleidsrelevant onderzoek voor de beleidsagenda van de betrokken minister;
 - de wijze waarop de opdrachtgever wordt betrokken in de verschillende stadia van de concrete uitwerking van de onderzoekslijnen;
 - de wijze waarop externe belanghebbenden zullen worden betrokken in de verschillende stadia van de concrete uitwerking van de onderzoekslijnen;
 - de wijze waarop de vertaling van wetenschappelijke resultaten naar het beleid toe wordt gerealiseerd (kennisoverdracht);
 - de wijze waarop expertise wordt ingebracht vanuit disciplines die niet zijn vertegenwoordigd in het steunpunt;
 - de mate waarop het werk wordt gekaderd in de context van internationale ontwikkelingen;

- de systematiek en consistentie in de wijze waarop de onderliggende onderzoeksdata raadpleegbaar worden gemaakt voor de overheid en de samenleving;
- het in het verleden gepresteerd beleidsrelevant werk.
- Bestuurlijke (management) criteria (20 %)
 - vanuit beleidsrelevant oogpunt, het personeelsbeleid en de institutionele organisatie van het steunpunt, in het bijzonder de aanwezigheid van onderzoekscapaciteit op post-doctoraal en hoger niveau, en de mogelijkheid om deze capaciteit op korte termijn te mobiliseren, ook in het kader van veranderende onderzoeksvragen;
 - de voorgestelde taakverdeling tussen de entiteiten die er deel van uitmaken en de voorgestelde managementaanpak, de coördinatie en samenhang tussen de deelnemende onderzoeksgroepen en het geïntegreerd samenwerken tussen de verschillende disciplines;
 - de multidisciplinaire samenwerking over de grenzen van faculteiten heen, bijvoorbeeld rechten, economie, ...;
 - de internationale samenwerking waardoor internationale vergelijking gefaciliteerd wordt;
 - de samenwerking met andere steunpunten beleidsrelevant onderzoek, adviesraden, denktanks, centrale en decentrale studiediensten binnen de Vlaamse overheid;
 - de valorisatiestrategie voor de onderzoeksresultaten van het steunpunt;
 - in geval er structureel wordt samengewerkt met partners, is de wijze waarop deze samenwerking wordt opgezet, aangestuurd en geïntegreerd in de werking van het steunpunt, een belangrijk punt van evaluatie.

De toetsing aan de selectiecriteria gebeurt aan de hand van de schaal “onvoldoende, voldoende, goed, zeer goed”.

3.3.3. Beslissing tot erkenning door de Vlaamse Regering

De functioneel aansturende minister brengt een gemotiveerd voorstel uit bij de Vlaamse Regering omtrent de erkenning van het Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing en de betoelaging ervan.

De Vlaamse Regering neemt op grond van het gemotiveerd voorstel een eindbeslissing over de erkenning van het Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing. Een afwijking van het advies dient terdege gemotiveerd te worden.

3.3.4. Afsluiten van de beheersovereenkomst

In overleg met het erkende Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing wordt een beheersovereenkomst opgesteld.

Eenmaal beide partijen, de indieners van het geselecteerde voorstel voor het steunpunt en de Vlaamse Regering, tot een akkoord gekomen zijn omtrent onder meer de financiering, de wijze van samenwerking, de verspreiding van de resultaten en de kennisoverdracht en de manier waarop er geëvalueerd zal worden, wordt er een beheersovereenkomst afgesloten die ingaat op 1 januari 2026 en loopt tot en met 31 december 2030. Deze beheersovereenkomst wordt ondertekend door de deelnemende instellingen aangeduide initiator en de functioneel aansturende minister.

3.4. Bijkomende informatie

Vragen aangaande de oproep tot kandidaatstelling kunnen worden gesteld via volgend emailadres: sbv@vlaanderen.be.

4. Modaliteiten voor de kandidaatstelling

4.1. Samenstelling van het aanvraagdossier

De aanvraag bestaat uit zes delen, die gebundeld moeten worden ingediend om beoordeeld te kunnen worden. Deze zes onderdelen vormen samen de kandidaatstelling. Het dossier wordt ingediend met verplichte gebruikmaking van het formulier in bijlage bij dit oproepdocument.

4.1.1. Deel 1: standaard aanvraagformulier

Dit aanvraagformulier wordt ingevuld door de kandidaat of het consortium dat de aanvraag indient. Het moet worden opgesteld overeenkomstig het model in dit oproepdocument.

Deze aanvraag tot erkenning moet worden ondertekend door een inhoudelijk verantwoordelijke per deelnemende entiteit binnen de instellingen voor hoger onderwijs of de partnerinstellingen. De personen die deze rol opnemen engageren zich dit te doen voor de volledige erkenningstermijn van het Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing.

Het aanvraagformulier moet eveneens ondertekend worden door de algemeen directeur, de rector, of leidinggevende van de betrokken instellingen voor hoger onderwijs en partners. Dit aanvraagformulier geeft duidelijk aan wie de verantwoordelijke(n) voor het steunpunt is/zijn.

4.1.2. Deel 2: samenstelling van het kandidaat-steunpunt en de samenwerking binnen het consortium

In geval van een consortium moet bijkomende informatie duidelijk aangegeven worden in bijlage 2:

- een verantwoording van de keuze voor een consortium;
- een duidelijke taakverdeling tussen de verschillende entiteiten alsook de wijze waarop de samenwerking plaatsvindt;
- een aanduiding van de verdeling van de middelen over de deelnemende entiteiten.

De samenwerkingsovereenkomst tussen de verschillende partners dient samen met het aanvraagformulier ingediend te worden.

4.1.3. Deel 3: invulling meerjarenplan en begroting

De invulling van het meerjarenplan in punt 6, opgenomen in deze oproep, geeft een omschrijving van de visie van de inschrijver op de onderzoeksthema's uit het meerjarenplan en de wijze waarop op een flexibele en interactieve manier invulling zal worden geven aan de onderzoekslijnen op basis van de verwachtingen van de opdrachtgever. Er wordt daarbij uitgegaan van een betoelaging zoals aangegeven in de oproep. Het meerjarenplan wordt jaarlijks door de opdrachtgever geprogrammeerd in een jaarplan dat uitgaat van de (sub)thema's en verwachte beleidsrelevante output. Het steunpunt moet jaarlijks concreet aangeven hoe het jaarplan zal worden uitgevoerd. Dit jaarprogramma moet worden voorgelegd aan de stuurgroep van het steunpunt voor advies en wordt goedgekeurd door de functioneel aansturende minister.

In de kandidaatstelling wordt duidelijk aangegeven:

- Welke de doelstellingen en beoogde resultaten van het steunpunt zijn, en hoe deze doelstellingen inspelen op de behoeften van de Vlaamse overheid. Hierbij vormen het algemene kader, de doelstellingen en de door de opdrachtgever voorgestelde onderzoeksthema's het referentiekader. Deze hoofdlijnen worden door de stuurgroep van het steunpunt nadien, met de nodige flexibiliteit, geconcretiseerd in de jaarplannen.
- De wijze waarop de output van het steunpunt zal worden geëvalueerd en bijgestuurd in functie van nieuwe behoeften en ontwikkelingen.

- De taken en onderzoeken die het steunpunt moet uitvoeren m.b.t. de belangrijke deelopdrachten van het steunpunt: dataverzameling en –analyse, korte termijn beleidsondersteunend wetenschappelijk onderzoek, fundamenteel wetenschappelijk onderzoek en wetenschappelijke dienstverlening.
- De wijze waarop de ontsluiting en valorisatie van de gegenereerde wetenschappelijke kennis zal worden georganiseerd in samenspraak met de opdrachtgever.
- De wijze waarop de resultaten ter beschikking zullen worden gesteld van de bevoegde minister.
- De wijze waarop het steunpunt het overleg met en de participatie van de Vlaamse overheid en andere betrokken actoren zal realiseren.
- De beschrijving van het systeem van kwaliteitsborging (algemene maatregelen om wetenschappelijke kwaliteit te garanderen).
- Een raming van de inzet van personeel over de verschillende taken en onderzoeken heen (met aanduiding van mensdagen of VTE/jaar).

Het meerjarenprogramma omvat een begroting, voor elk jaar, van de besteding van de toegewezen middelen in een voldoende mate van detail. De begroting dient minstens volgende opdelingen in te houden:

- Een opdeling over de jaren heen in kostencategorieën, hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen:
 - personeelskosten (opgedeeld in kosten ten behoeve van de coördinatie van het steunpunt (indirect) en kosten die een direct verband houden met het onderzoek);
 - werkingskosten (opgedeeld in kosten ten behoeve van de coördinatie en algemene werking van het steunpunt (indirecte werkingskosten) en kosten die een direct verband houden met het onderzoek) – mogelijke onderdelen binnen deze tweedeling zijn: aankoop van informatie of documentatie, ICT-kosten², reiskosten, kosten voor valorisatie van de onderzoeksresultaten, voor zover dit nu reeds in te schatten is;
 - centrale beheerskosten en algemene exploitatiekosten;
 - kosten voor onderaanneming (hierop wordt geen overhead verrekend).
- De middelen die door de Vlaamse overheid worden voorzien.
- Andere inkomsten buiten de financiering van de Vlaamse overheid.
- De jaarlijkse eindbalans die als reserve naar een volgend jaar wordt overgedragen. Dit om het verschil tussen de lineaire financiering van de Vlaamse overheid te compenseren tegenover de pieken en dalen van kosten in de werking van het steunpunt.

Volgend model kan voor het overzicht worden gebruikt (een overzicht van de belangrijkste taken en opdrachten, en het overzicht van de opdeling tussen de deelnemers aan het consortium, kan met dit overzicht gecombineerd of apart vermeld worden):

² Een verschil tussen bv. directe en indirecte ICT-kosten is bv. kosten voor informaticamateriaal die algemeen door onderzoekers gebruikt kunnen worden (laptops, hardware, algemene softwarepakketten, ...) - zijnde indirect - tegenover kosten van specifieke programma's of hardware (vb. meettoestellen) voor een bepaald onderzoek en die nagenoeg enkel daarvoor gebruikt kunnen worden – zijnde directe kosten. Wat valorisatie betreft, slaan indirecte kosten eerder op bijvoorbeeld evenementen georganiseerd in het kader van het volledige onderzoekspakket van het steunpunt. Directe valorisatiekosten betreffen eerder een publicatie of colloquium gelinkt aan één specifiek onderzoeksproject. De kosten voor deze vormen van valorisatie worden in principe opgevangen binnen de financiering, tenzij daarover andere afspraken worden gemaakt binnen de stuurgroep van het steunpunt.

- wetenschappelijke inbreng: wetenschappelijk relevante inbreng die de aanvrager kan inbrengen (bv. documentatie, lopende dataverzameling- en analyseprojecten, lopend onderzoek, methoden en technieken, databanken, samenwerkingsverbanden, ...).

4.1.5. Deel 5: organisatieplan

Het organisatieplan voor een steunpunt geeft aan wat de visie van de indieners is op de organisatie en werking van het steunpunt, met daarbij bijzondere aandacht voor aspecten als financieel beheer (aparte boekhouding), HRM, logistiek beheer, ... (maximaal 5 blz.).

4.1.6. Deel 6: overzicht van de logistieke en materiële inbreng

Dit overzicht omschrijft de logistieke en materiële inbreng, waaronder de huisvesting van het steunpunt. Hierbij wordt onder meer aandacht besteed aan:

- het voorstel inzake huisvesting van het steunpunt;
- de mate waarin het steunpunt een beroep kan doen op algemene diensten en faciliteiten van deelnemende entiteiten;
- mate waarin personeelsleden van de deelnemende entiteiten, van wie de personeelskost niet op het steunpunt wordt verrekend (zoals personeelsleden van wie wetenschappelijke dienstverlening aan de gemeenschap reeds deel uitmaakt van hun opdracht), tijd zullen besteden aan het steunpunt;
- de eigen logistieke en materiële inbreng van de deelnemende entiteiten.

4.2. Taalgebruik in de kandidaatstelling

De diverse onderdelen van het aanvraagdossier worden opgesteld in het Nederlands.

4.3. Indiening van de kandidaatstelling

De uiterste indiendatum is 15 september 2025.

De kandidaten dienen de documenten in pdf-formaat te bezorgen. Elk onderdeel van het dossier moet in een apart pdf-bestand worden opgenomen, dat ook duidelijk in de bestandsnaam kan worden geïdentificeerd.

De aanvragen tot erkenning moeten uiterlijk op 15 september 2025 10u ingediend worden op het onderstaand emailadres:

sbv@vlaanderen.be

5. Openbaarmaking van de erkende kandidaatstelling

Het Agentschap Binnenlands Bestuur gaat over tot openbaarmaking van:
1° de erkenning van een steunpunt;

2° de toekenning van de subsidie;

3° de resultaten van de realisatie van de subsidie.

Het Agentschap Binnenlands Bestuur doet de openbaarmaking, vermeld in het eerste lid, via een communicatie op de website van het Agentschap Binnenlands Bestuur en eventueel ook via andere media- en communicatiekanalen.

De begunstigde bezorgt op verzoek van het Agentschap Binnenlands Bestuur alle gevraagde informatie en bewijsstukken daarvoor.

6. Thema bestuurlijke vernieuwing 2026-2030

Een steunpunt voor het thema "Bestuurlijke vernieuwing" zal onderzoek verrichten rond vijf onderzoekslijnen:

1. Versterken van de betrokkenheid bij de lokale democratie
2. Bouwen aan vertrouwen vereist een inzet op integriteit en deontologie
3. Duurzame financiering en financiën als hoeksteen van bestuurskracht
4. Sociale relaties en HR-beleid in lokale besturen
5. Lokaal – regionaal – provinciaal – Vlaams: ons beleid over tussenliggende structuren onder de loep

1. Versterken van de betrokkenheid bij de lokale democratie

Situering:

OD 1.3: We versterken de gemeenteraad & OD 1.3.3. Statuut lokale en provinciale mandatarissen

De gemeenteraad staat door tal van factoren onder druk. De zorg voor een sterke, performante gemeenteraad met goed beslagen, enthousiaste mandatarissen die een sterke band hebben met hun gemeente is dan ook een blijvend aandachtspunt. Zo hebben 561 verkozen kandidaten na de verkiezingen van 2018 hun mandaat niet opgenomen³. Daarnaast zijn in de loop van de bestuursperiode 2018-2024 nog eens 1.448 gemeenteraadsleden gestopt. Dat zijn er aanzienlijk meer dan in de vorige bestuursperiode. In totaal zijn een kwart van de bijna 7.400 verkozen gemeenteraadsleden (verkiezing 2018) nooit gestart of gestopt in de loop van de legislatuur. Hun plaats wordt dan ingenomen door een opvolger. In dezelfde periode zijn ook 38 provincieraadsleden gestopt op 175 mandaten, dat is 21,7%.

De redenen hierachter zijn legio en moeten verder onderzocht worden. Het statuut van de lokale mandataris, zowel dat van gemeenteraadslid als provinciaal raadslid, is niet meer aangepast aan de hedendaagse belasting die met dat mandaat gepaard gaat. De complexiteit van de dossiers op de gemeenteraad en provinciale raad is heel sterk toegenomen waardoor het takenpakket van de raadsleden complexer, omvangrijker en tijdsintensiever is.

Onderzoeksopdracht:

Het steunpunt bouwt voort op de bestaande analyses en onderzoekt bij vroegtijdige beëindigingen van de mandaten tevens het genderspect, de gezinssituatie en andere relevante demografische factoren.

Het steunpunt onderzoekt verder hoe raadsleden de band met de bevolking aanhalen en welke manieren van participatie daaraan het best bijdragen.

Het Steunpunt analyseert daarvoor inspirerende voorbeelden uit het buitenland op een mogelijke toepasbaarheid in Vlaanderen.

De aanbevelingen die uit het onderzoek voortvloeien worden gedifferentieerd naar verschillende types van lokale besturen en gaan dus niet uit van een "one size fits all" of één fictieve

³ Agentschap Binnenlands Bestuur, Periodiek rapport van de mandatendatabank, december 2024.

“modelgemeente”. Binnen elk type van lokaal bestuur wordt er geduid hoe de aanbevelingen zowel de nabijheid en de herkenbaarheid van het lokaal bestuur, alsook de lokale dienstverlening door de burger wordt versterkt.

2. Bouwen aan vertrouwen vereist een inzet op integriteit en deontologie

Situering:

OD 1.5: We versterken de integriteit en de deontologie

In 2023 had 29% van de Vlamingen (veel) vertrouwen in het gemeentebestuur, aldus de Gemeente-Stadsmonitor. In 2017 was dat nog 35%. Statistiek Vlaanderen meet elk jaar het vertrouwen in diverse overheden en ook die cijfers spreken boekdelen. In 2024 gaf 30% van de inwoners van het Vlaamse Gewest van 18 jaar en ouder aan veel of heel veel vertrouwen te hebben in de lokale overheid. Bij de provinciale overheid gaat het om 20%, bij de Vlaamse overheid 19%, bij de Europese overheid 18% en bij de federale overheid om 15%. Deze trend van laag vertrouwen wordt al jaren vastgesteld⁴. De trend is ook vast te stellen bij de rechterlijke macht (vertrouwen van 39%), de wetgevende macht (bv. Vlaams parlement, vertrouwen van 20%) en de pers (4e macht, vertrouwen van 24%)⁵.

In de hoop deze trend te keren, moet de oorzaak van dit dalend vertrouwen verder onderzocht worden. Welke oorzaken zijn maatschappelijk van aard, welke oorzaken overstijgen mogelijks het Vlaamse bestuursniveau en welke suggesties hebben de onderzoekers om het vertrouwen van burgers in lokale, provinciale en Vlaamse overheid te herstellen? In het bijzonder wordt ook het grotere vertrouwen in lokale democratie bestudeerd, zodat andere overheden hiervan kunnen leren.

Naast verder onderzoek naar het dalend vertrouwen, moeten overheden volop inzetten op een versterking van de integriteit en deontologie. Vaak komen integriteit en deontologie pas bij incidenten ter sprake. De situaties waar het misloopt verdienen de nodige aandacht en opvolging, maar evenzeer moet er ingezet worden op het vermijden van dergelijke fouten. Deze cultuuromslag naar preventie, vereist een blijvende en structurele focus op integriteit en deontologie.

De Vlaamse Overheid werkt aan een charter rond dienstverlening door lokale, provinciale en Vlaamse overheid. Het doel van dit charter is een optimalisatie van de dienstverlening als keten met handhaving als sluitstuk. Burgers zien door de bomen het bos niet meer en dienen klachten hebben nu het overzicht van welke overheid bevoegd is. In 2024 ontving het Agentschap Binnenlands Bestuur 392 klachten waarvoor het niet bevoegd is, dit is 37% van het totaal aantal ontvangen klachten. Dit aantal neemt jaar na jaar toe. In 2019 was dit aandeel nog 17%⁶. Op een groot deel van de klachtendossiers komt dan ook het antwoord “we zijn niet bevoegd”, wat het vertrouwen van burgers in de overheid weinig goeds doet.

Onderzoeksopdracht:

⁴ [Vertrouwen in de overheid | Vlaanderen.be](https://www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen/relatie-overheid-en-burger/vertrouwen-in-instellingen)

⁵ <https://www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen/relatie-overheid-en-burger/vertrouwen-in-instellingen>

⁶ Agentschap Binnenlands Bestuur, Jaarrapport klachten en adviezen, 7 februari 2025.

Het steunpunt analyseert het dalende vertrouwen in onze overheden. Wat zijn de grootste drijfveren achter deze daling? Zijn er causale verbanden te leggen of sterke correlaties vast te stellen? Het steunpunt onderzoekt ook de link van laag/dalend vertrouwen met relevante maatschappelijke dynamieken. Het steunpunt gaat zelf actief op zoek naar andere mogelijke oorzaken van het lage vertrouwen en probeert uit de analyse op te maken, welke van die oorzaken kunnen bestreden worden met bestuurlijke maatregelen.

Het steunpunt gaat ook dieper in op de vastgestelde verschillen in vertrouwen tussen lokale, provinciale, Vlaamse en federale overheden. Wat verklaart het verschil in vertrouwen tussen de verschillende overheden en wat kunnen we leren uit het hogere vertrouwen in de lokale overheden? Het steunpunt formuleert beleidsaanbevelingen om dit vertrouwen te herstellen waar mogelijk.

Welke rol speelt een grotere inzet op integriteit en deontologie op het vertrouwen in de overheid? Artikel 39 van het Decreet Lokaal Bestuur verplicht onze gemeenteraden om een deontologische code aan te nemen en een deontologische commissie op te richten. Wat zijn de gevolgen van de besproken incidenten in de deontologische commissies? Hoeveel klachten worden behandeld en welke sancties worden er uitgesproken? Welke terugkoppeling is er naar de gemeenteraadsleden? Hoe interageren de klachten met betrekking tot deontologie en de termijn voor toezicht? Hoe kan de effectiviteit van een proactief deontologisch beleid in de toekomst best worden gemeten? Welke indicatoren of evaluatiekaders kunnen lokale besturen hanteren om integriteit structureel te bewaken en bij te sturen? Is verder decretaal ingrijpen hiervoor nodig/aangewezen?

Maak hierbij ook een internationale vergelijking rond de organisatie- en integriteitscultuur bij lokale besturen. Welke verschillen en overeenkomsten bestaan er tussen lokale besturen in verschillende landen/regio's in de manier waarop zij hun deontologische code en commissies inzetten? Welke goede praktijkvoorbeelden bestaan er nationaal en internationaal op vlak van proactieve integriteitsbevordering, zowel binnen lokale besturen als binnen regionale en nationale overheden? Welke methodieken of modellen gebruiken andere bestuursniveaus of landen om deontologische codes levendig en werkbaar te houden? Hoe verschilt de positionering van de deontologische commissie binnen bestuursstructuren internationaal? Hoe worden dilemma's en integriteitsrisico's proactief gedetecteerd en aangepakt binnen lokale besturen in andere landen? Op welke wijze wordt de impact van een deontologische code of commissie geëvalueerd in verschillende nationale contexten? Welke factoren verklaren verschillen in de effectiviteit van integriteits- en deontologiebeleid op lokaal niveau tussen landen (bv. bestuurscultuur, juridische context, politieke tradities)?

Het thema integriteit/deontologie leent zich om – naast de klassieke methoden zoals literatuurstudie of interviews - aan de slag te gaan met meer innovatieve onderzoeksmethoden zoals etnografische vignetten of dilemmasusjes (ontwikkelen van fictieve of realistische ethische dilemma's die voorgelegd worden aan lokale mandatarissen of personeelsleden in interviews of workshops. Hoe gaan zij hiermee om en waar ervaren zij steun of drempels bv. de deontologische commissie inschakelen of niet). Dit kan kwalitatieve data opleveren over informele omgang met deontologie en integriteit, én over hoe beleidsinstrumenten al dan niet worden ingezet.

Tot slot onderzoekt het steunpunt hoe de klachtenbehandeling en handhaving, als sluitstuk van het integriteitsbeleid, kan verbeterd worden met een één-deurbeleid. Hierbij verwijst de overheid zelf de

klacht door naar de juiste entiteit en is er een structurele terugkoppeling over wat er met de klacht gebeurd is. Op basis van de bevindingen van het onderzoek kan het gesprek worden aangegaan binnen de Vlaamse overheid om op het vlak van klachtenbehandeling tot een meer gestroomlijnde aanpak te komen.

De aanbevelingen die uit het onderzoek voortvloeien worden gedifferentieerd naar verschillende types van lokale besturen en gaan dus niet uit van een “one size fits all” of één fictieve “modelgemeente”.

3. Duurzame financiering en financiën als hoeksteen van bestuurskracht

Situering:

OD 2.1 We financieren lokale besturen op een duurzame wijze & OD 1.3.4. Transparante en duurzame lokale financiën & OD 2.4 We maken werk van een gestroomlijnde en transparante samenwerking tussen bestuursniveaus en lokale besturen onderling & OD 2.5 We blijven lokale besturen ondersteunen om te werken aan schaalvergroting via vrijwillige fusies

Bestuurskracht is afhankelijk van verschillende factoren, zoals een robuuste financiering, een integrale benadering van de lokale besturen vanuit de centrale overheid (i.t.t. verkokering), gebruiksvriendelijke digitale dienstverlening, onderlinge samenwerking, vrijwillige fusies, een performant personeelsbeleid. Naast het aantal inwoners of het aantal personeelsleden bij de administratie, is ook een duurzame financiering van de lokale besturen van belang. Ook de beleidsondersteuning die lokale besturen krijgen van de Vlaamse overheid en van de provincies, leidt tot een verhoging van bestuurskracht. De Vlaamse overheid heeft in haar regeerakkoord bevestigd dat ze een ondersteunende rol wil opnemen om de lokale besturen te helpen de steeds complexere uitdagingen aan te kunnen gaan en zal daartoe de eigen ondersteuning en financiering evalueren..

Lokale besturen lieten in het verleden hun bestuurskracht meestal meten door een externe consultant. Die consultant doet daarvoor een beroep op data van het Agentschap Binnenlands Bestuur (de Gemeente-Stadsmonitor, de BBC-rapportering) en ook van het lokale bestuur in kwestie. Het resultaat is een bestuurskrachtanalyse of een haalbaarheidsstudie voor een eventuele fusie. Een goedkopere en eenvoudigere optie zou zijn dat lokale besturen bij ABB een rapport over de stand van hun bestuurskracht kunnen genereren en dat als uitgangspunt gebruiken voor gesprekken over bestuurskrachtversterking.

Met oog op een betere ondersteuning van lokale besturen in de opvolging van hun financiën en kredietopvolging, worden goede voorbeelden onderzocht.

Onderzoeksopdracht:

1. Bestuurskracht: In aanvulling op eerder onderzoek met betrekking tot de schaalgrootte, wordt er gefocust op de andere componenten die impact hebben op bestuurskracht, namelijk een duurzame financiering, een goede ondersteuning en samenwerking met andere bestuursniveaus (in tegenstelling tot verkokering).

2. Vanuit een synthese uit het eerder onderzoek en de onderzoeksopdracht vermeld onder punt 1, wordt een methodiek uitgewerkt om een rapport te genereren over bestuurskracht van een lokaal bestuur rekening houdend met alle componenten van bestuurskracht zoals een robuuste financiering, een integrale benadering van de lokale besturen vanuit de centrale overheid (i.t.t. verkokering), gebruiksvriendelijke digitale dienstverlening, onderlinge samenwerking, vrijwillige fusies, een performant personeelsbeleid. Dergelijk rapport moet voldoende leesbaar en bruikbaar zijn voor lokale besturen.

3. Controlemechanisme op financiën: het steunpunt gaat na in internationaal perspectief hoe de controle-, rapporterings- en toezichtsmechanismen concreet vormgegeven zijn op de financiën van de lokale besturen en hoe de Europese maatregelen van Two Pack en Six Pack daar zijn geïmplementeerd. Wij rekenen daar vooral op het (bijzonder) toezicht op de beleidsrapporten, aangevuld met specifieke bevestigingen voor bijkomende topics, maar ook Rekenhoven en Rekenkamers en financiële audits kunnen daar in principe een rol in spelen. Het steunpunt inventariseert bij die internationale vergelijking ook de systemen die lokale besturen in het buitenland hanteren om de interne kredietbewaking, -opvolging en -rapportering te organiseren. Het verzamelt daarenboven goede praktijken en concrete tips voor lokale besturen in Vlaanderen.

Er wordt nagegaan hoe er in de kostenstructuur van de lokale besturen een onderscheid gemaakt kan worden tussen enerzijds een deelstructuur van vaste kosten (bijv. democratische werking, personeel, ICT, medebewindstaken,...) en anderzijds een deelstructuur van variabele kosten (beleidsambities, socio-demografische aspecten, investeringsnoden,...) en hoe de respectievelijke kostendrijvers kunnen gedetecteerd worden. Daarbij wordt er onderzocht hoe in het kader van een duurzame financiering dit beeld vertaald kan worden naar een basisfinanciering en een variabele financiering.

4. Sociale relaties en HR-beleid in lokale besturen

Situering:

Gelet op de grote autonomie die lokale besturen gekregen hebben enerzijds, en de grote krapte op de arbeidsmarkt anderzijds, is een HR-beleid aangepast aan de lokale situatie pertinent. De organisatie van HR in lokale besturen wordt uitgedaagd door de complexe wisselwerking tussen de verschillende statuten van het lokaal personeel en de daarop van toepassing zijnde regelgeving: het arbeidsrecht, de regelgeving syndicaal statuut,.... De overheid vervult daarbij een dubbele rol: als werkgever én als regelgever. Deze dubbele rol bemoeilijkt vaak de dagelijkse HR-praktijk, die geregeld doorkruist wordt door fundamentele principiële discussies waar vandaag nog veel onduidelijkheid over is. In vergelijking met Nederland, waar het ambtenarenstatuut grotendeels in collectieve arbeidsovereenkomsten (CAO's) werd geïntegreerd, blijft het bij ons een eerder gesloten systeem. Dit roept vragen op over de effectiviteit, flexibiliteit en stabiliteit van sociaal overleg in de publieke sector. Er is behoefte aan meer inzicht in de wijze waarop sociale relaties functioneren binnen lokale besturen. Daarbij moet ook worden gekeken naar de rollenverdeling tussen verschillende beleidsniveaus en de gevolgen daarvan op het HR-beleid. Er is mogelijk behoefte aan meer 'normalisering' en vereenvoudiging van het juridische kader.

Onderzoeksopdracht:

Onderzoek hoe sociaal overleg en de verschillende arbeidsrelaties binnen lokale besturen functioneren binnen het bestaande juridische en institutionele kader. Bouw voort op het lopende onderzoek omtrent een kwalitatief sociaal onderzoek. Analyseer de impact van de huidige bevoegdheidsverdeling en regelgeving op de dagelijkse HR-praktijk in gemeenten en provincies. Vergelijk de Belgische / Vlaamse situatie met buitenlandse en binnenlandse voorbeelden, zoals Nederland, waar het ambtenarenstatuut gedeeltelijk via CAO's geregeld is en trek daaruit lessen voor lokale besturen. Besteed bijzondere aandacht aan de rol van de overheid als zowel werkgever als regelgever. Evalueer in welke mate de huidige combinatie van het statutaire systeem met de contractualisering een obstakel vormt voor modern HR-beleid en hoe het sociaal overleg zo effectief en toekomstgericht mogelijk georganiseerd kan worden binnen deze contouren. Biedt inzicht in de wisselwerking tussen de verschillende statuten en de gevolgen daar.

Er wordt onderzocht hoe de beleidsplanning gebruikt wordt om de personeelsplanning te sturen en op welke manier de inzet van personeelscapaciteit wordt meegenomen in de beleidsplanning. Hierbij wordt onderzocht welke instrumenten hiervoor gebruikt worden sinds de afschaffing van de verplichte goedkeuring van de personeelsformatie door de raad. Bij het onderzoek naar de (personeels)planningsmethodiek wordt er rekening gehouden met de herkomst van verschillende financieringsbronnen (basisfinanciering, eigen inkomsten, subsidies) enerzijds en anderzijds de wisselwerking met een afwegingskader voor het inhuren van externe capaciteit en/of het uitbesteden van bepaalde taken.

5. Lokaal – regionaal – provinciaal – Vlaams: ons beleid over tussenliggende structuren onder de loep

Situering

Situering: OD 2.4 We maken werk van een gestroomlijnde en transparante samenwerking tussen bestuursniveaus en lokale besturen onderling

De Vlaamse overheid heeft een onderzoek gelanceerd over tussenliggende structuren dat moet bijdragen tot een beter inzicht in de wisselwerking tussen de gemeenten (met inbegrip van eventuele districten), de gemeentelijke tussenstructuren, de provincies en de referentieregio's om vervolgens te komen tot aanbevelingen voor een globale toekomstvisie op de gewenste architectuur voor de bestuurlijke indeling in Vlaanderen. Deze visie op macroniveau moet inhoudelijk onderbouwd zijn om het bestuurlijke landschap coherenter en transparanter te krijgen.

Concreet focust het onderzoek op twee complementaire delen: een Vlaams luik en een vergelijkende studie met Nederland. Het Vlaamse luik omvat een evaluatie van de samenwerking tussen gemeenten, tussenstructuren, provincies en referentieregio's, met als doel aanbevelingen te formuleren voor een efficiëntere en democratischere bovenlokale samenwerking (macroniveau). Daarnaast omvat het Vlaamse luik een evaluatie van de onderlinge wisselwerking tussen gemeentelijke tussenstructuren, met oog op versterking van lokaal draagvlak en democratische legitimiteit (mesoniveau).

Het tweede deel van het onderzoek omvat een vergelijking met de bestuurlijke verhoudingen in Nederland, met bijzondere aandacht voor het rapport 'Besturen in regionale ecosystemen' en de toepasbaarheid ervan op de Vlaamse situatie.

Na afloop van deze studie (voorzien juli 2026), bouwt het steunpunt verder op de conclusies en beleidsaanbevelingen om het landschap van tussenstructuren te stroomlijnen en transparanter te maken. Hierbij ligt een focus op de best mogelijke bestuurlijke uitwerking van de opgeworpen pistes.

Onderzoeksopdracht:

Deze onderzoekslijn start pas op in het najaar van 2026 en focust zich op de interbestuurlijke samenwerking tussen lokale besturen, intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, provinciebesturen en de Vlaamse overheid (zowel het centrale beleid, de gedeconcentreerde werking als de gestimuleerde interbestuurlijke samenwerking) en de manier waarop onderling synergiën gecreëerd kunnen worden voor de versterking van de publieke dienstverlening. Er wordt per thematische vorm van samenwerking onderzocht hoe de conclusies van de studie kunnen omgezet worden op microniveau. Ook in de toekomst zal intergemeentelijke samenwerking cruciaal blijven. Alleen met een gezamenlijke en gedragen inspanning kunnen we tot een rationalisering van dat tussenniveau komen. Via de referentieregio's bouwen we het aantal gemeentelijke tussenstructuren af, zonder dat het daarbij de bedoeling is dat de referentieregio's evolueren tot een nieuwe bestuurslaag.

7. Model Aanvraagformulier

Deel 1: Aanvraagformulier tot erkenning en financiering als steunpunt voor beleidsrelevant onderzoek voor het thema “bestuurlijke vernieuwing”

Verplicht op te stellen in het Nederlands

Het dossier moet worden opgesteld in overeenstemming met het onderstaande formulier

De ondervermelde instelling(en),

Referentienummer van de instelling	Naam van de inschrijvende instelling	Adres van de inschrijvende instelling
1		
2		
(...)		

en in het bijzonder de hieronder vermelde entiteit(en) binnen deze instelling(en),

Instelling 1			
Referentienummer van de entiteit	Naam en adres van de entiteit	Naam en functie van het personeelslid dat optreedt als verantwoordelijke van de entiteit	Handtekening van de verantwoordelijke
1.1			
1.2.			
(...)			

Instelling (...)			
Referentienummer van de entiteit	Naam en adres van de entiteit	Naam en functie van het personeelslid dat optreedt als verantwoordelijke van de entiteit	Handtekening van de verantwoordelijke
(...).1			
(...).2.			
(...)			

dient bij deze een aanvraag in tot erkenning als Steunpunt voor Beleidsrelevant Onderzoek voor het thema:

Thema:	
--------	--

In het kader van deze kandidaatstelling afgekort met het volgende acroniem:

Acroniem:	
-----------	--

Hiervoor wordt structureel samengewerkt met de volgende partners:

Referentienummer van de partnerinstelling	Naam van de inschrijvende partnerinstelling	Adres van de inschrijvende partnerinstelling
P1		
P2		
P(...)		

en in het bijzonder de hieronder vermelde entiteit(en) binnen deze instelling(en),

Partnerinstelling 1			
Referentienummer van de entiteit	Naam en adres van de entiteit	Naam en functie van het personeelslid dat optreedt als verantwoordelijke van de entiteit	Handtekening van de verantwoordelijke
P1.1			
P1.2.			
P(...)			

Partnerinstelling (...)			
Referentienummer van de entiteit	Naam en adres van de entiteit	Naam en functie van het personeelslid dat optreedt als verantwoordelijke van de entiteit	Handtekening van de verantwoordelijke
P(...).1			
P(...).2.			
P(...)			

Als initiator (de coördinerende instelling binnen het steunpunt) wordt de volgende instelling voor hoger onderwijs aangeduid:

Referentienummer, naam, adres, KBO-nummer en rekeningnummer van de instelling	
---	--

Als promotor-coördinator wordt aangeduid:

Naam van de promotor-coördinator	
Referentienummer en naam en adres van de instelling	
Functie binnen de instelling	
Coördinaten	

Opgemaakt te....., op2025

Referentienummer en naam van de (partner)instelling	Naam van de rector, de algemeen directeur of leidinggevende	Handtekening
1		
2		
(...)		
P1		
P2		
P(...)		

Deel 2: Samenstelling van het kandidaat-steunpunt en de samenwerking binnen het consortium

Samenwerkingsovereenkomst als bijlage toe te voegen

(Dit deel vormt een apart digitaal bestand)

Deel 3: Invulling meerjarenplan en begroting

(Dit deel vormt een apart digitaal bestand)

Deel 4: Overzicht van ervaring, expertise en wetenschappelijke inbreng

(Dit deel vormt een apart digitaal bestand)

Deel 5: Organisatieplan

(Dit deel vormt een apart digitaal bestand)

Deel 6: Overzicht van de logistieke en materiële inbreng

(Dit deel vormt een apart digitaal bestand)